

Nr 109.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1921 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ny stat för riksarkivet m. m. jämte två i ämnet väckta motioner.

(2.a avd.)

I den till riksdagen den 7 januari 1921 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1922 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkten 4, föreslagit riksdagen att i avbidan på proposition angående ny stat för riksarkivet m. m. — med uteslutande av det under åttonde huvudtiteln avdelningen B. Arkiv, bibliotek och museer för riks- och landsarkiven uppförda ordinarie bestämda anslaget å 137,805 kronor — under samma avdelning dels beräkna ett ordinarie förslagsanslag för riksarkivet å 187,000 kronor, dels ock uppföra ett ordinarie bestämt anslag för landsarkiven å 39,405 kronor. Vidare har Kungl. Maj:t under samma huvudtitel, punkten 5, föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående ny stat för riksarkivet, till förstärkande av tillgängliga medel till avlönande av icke-ordinarie befattningshavare m. m. beräkna på extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 287, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels bestämma antalet befattningshavare å ordinarie stat för riksarkivet på nedanstående sätt:

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 6 saml. 48 häft. (Nr 109.)

Befattningshavare.	Avlöningsgrad.
1 riksarkivarie	A 2
2 arkivråd	B 20
5 förste arkivarier	B 15
4 andre arkivarier	B 13
1 registrator	B 13
2 kanslibiträden, kvinnliga	C 3
1 förste expeditionsvakt	B 3
3 expeditionsvakter	B 1
1 eldare	B 1

dels godkänna följande stat för riksarkivet att tillämpas från och med år 1922:

Stat

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 139,000: —
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	» 3,500: —
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	» 29,000: —
<hr/>	
<i>Förslagsanslag</i> kronor 171,500: —	

dels under riksstatens åttonde huvudtitel, med uteslutande av det under rubriken riks- och landsarkiven uppförda ordinarie bestämda anslaget 137,805 kronor, uppföra å ordinarie stat, ej mindre under rubriken riksarkivet ett förslagsanslag å 171,500 kronor än även under rubriken landsarkiven ett bestämt anslag å 39,405 kronor;

dels ock till förstärkande av tillgängliga medel till avlönande av icke-ordinarie befattningshavare vid riksarkivet m. m. anvisa på extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr V. *Rydén* väckt motion, nr 310, däri hemställt, att riksdagen icke måtte bifalla det förslag till ny stat för riksarkivet, som föreslagits i Kungl. Maj:ts förenämnda proposition, nr 287.

I avseende å de av motionären till stöd för förslaget anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

I statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t vidare under åttonde huvudtiteln, punkten 7, föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 11,200 kronor, att utgå till arvode åt en amanuens vid vart och ett av landsarkiven i Uppsala, Vadstena och Göteborg med högst 1,800 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t, vad angår vart och ett av dessa belopp, att, om särskilda förhållanden skulle därtill föranleda, bestämma om medlens användande till ersättning åt flera extra biträden vid landsarkivet i fråga, samt till ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Uppsala med högst 2,000 kronor, vid landsarkivet i Lund med högst 2,200 kronor, vid landsarkivet i Göteborg med högst 1,000 kronor och vid landsarkivet i Vadstena med högst 600 kronor.

Utredning i denna del återfinnes å sid. 10—15 i det vid statsverkspropositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag.

I samband med sistnämnda förslag har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *S. Clason* väckt motion, nr 61, däruti hemställts, att riksdagen ville

a) på ordinarie stat för landsarkivet i Uppsala uppföra en andrearkivariefattning, varemot det hittills utgående anslaget till en amanuens av 1,800 kronor skulle bortfalla;

b) öka det till ersättning åt extra biträden vid samma landsarkiv utgående anslaget, så att det sammanlagt uppgår till 2,200 kronor.

Beträffande de av motionären andragna skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Nu omförmälda framställningar, vilka samtliga avse medels beviljande för tillgodoseende av arkivvården i riket, har utskottet ansett sig böra upptaga i ett och samma utlåtande med hänsyn till såväl framställningarnas inbördes sammanhang som ärendets budgetära behandling.

Utskottets
yttrande.

Vad först angår riksarkivet, behandlar Kungl. Maj:ts förslag en organisationsfråga av en från arkivvårdens synpunkt sett principiell betydelse. Förslaget avser nämligen att bringa till slutligt avgörande

den snart hundraåriga frågan om ett bättre tillvaratagande av kammarkollegii arkivalier.

Efter en ingående utredning i ärendet, däri skilda meningar gjort sig gällande om den lämpligaste vägen för att nå det åsyftade målet, har departementschefen anslutit sig till ett under utredningsarbetet framställt medlingsförslag, som innebär en uppdelning av kammarkollegii arkiv på det sätt, att det egentliga kammararkivet överflyttas på riksarkivets stat och dess förvaltning övertages av riksarkivet, under det att de i kammarkollegii ämbetslokaler förvarade arkivalierna bibehållas under kollegiets förvaltning. De till kammararkivet hörande arkivalierna skulle fortfarande inrymmas i samma lokaler som hittills, nämligen i huset nr 13 vid Birger Jarls torg, och skulle för kollegiets räkning därstädes finnas ett tjänsterum, avsett för den kollegiets tjänsteman, som hade att göra utredningar i arkivet. För realiserande av detta förslag erfordras, vad riksarkivet beträffar, uppförande å riksarkivets stat av en ny förste arkivarie samt av en expeditivsvakt, vilken sistnämnde föreslagits överflyttad från kammarkollegii stat. Härjämte skulle erfordras medel till viss extra personal, jämväl denna personal överflyttad från kammarkollegii stat, ävensom slutligen ökning av riksarkivets anslagsmedel till bestridande av renskrivningskostnader. I fråga om kammarkollegium medför förslaget uppförande å kollegii stat av en ny andre arkivarie för arkivvården.

Vidare innebär Kungl. Maj:ts framställning en omläggning av riksarkivets stat i anslutning till den numera beslutade löneregleringen för befattningshavare vid statsdepartement och centrala ämbetsverk ävensom i anslutning till samma lönereglering en ökning av ovan omförmälda anslag till förstärkande av tillgängliga medel till avlönande av icke-ordinarie befattningshavare m. m.

Utskottet vill till en början erinra om, att riksdagen för ett bättre tillvaratagande och ordnande av kammarkollegii arkivalier beviljat betydande anslag, och att såväl från riksdagens som från Kungl. Maj:ts sida vid upprepade tillfällen understrukits kravet på förbättrad vård av de oersättliga och ur olika synpunkter ytterst värdefulla arkivaliesamlingarna. De samlings- och restaureringsarbeten, som företagits i arkiven, synas dock icke i allo hava varit fullt ändamålsenliga. Att det tillstånd, i vilket arkiven för närva-

rande befinna sig, icke är tillfredsställande och att något med det snaraste måste åtgöras för deras försättande i bättre skick, finner utskottet vara till fullo ådagalagt genom den av Kungl. Maj:t framlagda utredningen i ämnet. Den av departementschefen förordade lösningen av ifrågavarande spörsmål finner utskottet vara den, som bäst tillgodoser de olika intressen, som under utredningens fortgång gjort sig gällande, och har utskottet icke funnit anledning till erinran mot det förslag, som härutinnan framställts. För att emellertid fullt säkerställa kammarkollegii behov av att äga omedelbar tillgång till kammararkivets arkivalier, synes utskottet bestämmelser böra meddelas av innehåll, att kammarkollegiets tjänstemän skola i och för utredningar äga obehindrad tillgång till de under riksarkivets vård ställda delarna av kollegiets arkiv.

Vad angår ovanberörda av herr Rydén väckta motion, innebär densamma ett uppskov med frågan om kammararkivets förläggning i administrativt hänseende, till dess en gallring hunne vidtagas beträffande de i kammararkivet förvarade länsräkenskaperna, och man därefter kunde med större säkerhet bedöma behovet av den ökade tjänstemannapersonal, som erfordrades för vården av nämnda arkiv. Mot vidtagande av en dylik gallring, i den mån densamma kan anses berättigad, har utskottet intet att erinra utan synas tvärtom åtgärder i den riktning, motionären föreslagit, böra komma till stånd. Det synes dock utskottet, att densamma lika väl om ej bättre skulle kunna företagas under riksarkivets som under kammarkollegii ledning, och har utskottet sålunda ur nämnda synpunkt icke funnit tillräcklig anledning till uppskov med frågan om kammararkivets överflyttande under riksarkivet.

I detta sammanhang har utskottet velat framhålla, hurusom riksarkivarien — vilken tillföre i avlöningshänseende intagit en ställning lika med överdirektör av lägre grad, men genom beslut av 1920 års riksdag uppflyttats till jämnställdhet med överdirektör av högre grad, vilken likställighet jämväl i förevarande förslag bibehållits — även vid bifall till den utökning av riksarkivets ämbetsförvaltning, som nu ifrågasättes, synes utskottet intaga en tjänstställning, som måste anses vara väl avvägd i betraktande av den riksarkivarien tillkommande ledningen över arkivvården i landet.

Vidare har utskottet velat erinra om den utökning av riksarkivets arbetskrafter, som genom beslut av 1920 års riksdag vidtogs,

i det att då å riksarkivets stat uppfördes två nya tredjegradstjänster, benämnda arkivråd. På förekommen anledning anser sig utskottet böra påpeka, att nämnda arkivråd givetvis icke böra inom riksarkivet intaga en annan ställning än den, som tillkommer byråchef i centralt styrelseverk. Vidare vill utskottet erinra, att nämnda års riksdag uttalade, att, till dess viss utredning ägt rum, en av förste arkivarietjänsterna borde i händelse av ledighet icke ånyo tillsättas. Under sådana omständigheter anser utskottet ej erforderligt, att en ny förste arkivarietjänst för närvarande uppföres på ordinarie stat, utan torde den arkivarietjänst, om vilken 1920 års riksdag uttalade sig och som för närvarande är vakant, i stället böra besättas med ordinarie innehavare. Antalet förste arkivarietjänster å riksarkivets stat skulle härigenom komma att bibehållas vid nuvarande antalet 4.

Vad angår Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av medel å extra stat till arvoden åt extra ordinarie tjänstemän vid landsarkiven, innebär detsamma en förhöjning av ersättningen åt extra biträden vid landsarkivet i Uppsala med 1,000 kronor, vid landsarkivet i Lund med 1,200 kronor samt vid landsarkivet i Vadstena med 200 kronor. Vad beträffar de av herr Clason i hans ovanberörda motion framställda yrkandena, vill utskottet erinra, att, såsom av statsrådsprotokollet i ämnet framgår, departementschefen icke ansett sig böra för riksdagen framlägga förslag av enahanda innebörd. Utskottet har vid sådant förhållande icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till motionen, varemot utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag beträffande anslag till landsarkiven.

Den förändrade anslagsbeteckning, som skulle tillkomma det föreslagna ordinarie anslaget till riksarkivet, föranleder en tudelning av det nuvarande anslaget till riks- och landsarkiven på sådant sätt, att anslaget till riksarkivet skulle uppföras för sig såsom förslagsanslag och anslaget till landsarkiven bibehållas såsom bestämt anslag. Det förra anslaget skulle vid bifall till utskottets förslag belöpa sig till 163,000 kronor och det senare till 39,405 kronor. Utskottet tillstyrker vad sålunda föreslagits.

Utskottet, som i övrigt ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ovanberörda förslag, hemställer,

att riksdagen må

I) i anledning av Kungl. Maj:ts ovanberörda förslag samt med avslag å herr Rydén's förenämnda motion

a) bestämma antalet befattningshavare å ordinarie stat för riksarkivet på nedanstående sätt:

Befattningshavare.	Avlöningsgrad.
1 riksarkivarie	A 2
2 arkivråd	B 20
4 förste arkivarier	B 15
4 andre arkivarier	B 13
1 registrator	B 13
2 kanslibiträden, kvinnliga	C 3
1 förste expeditionsvakt	B 3
3 expeditionsvakter	B 1
1 eldare	B 1

b) godkänna följande stat för riksarkivet att tillämpas från och med år 1922:

Stat

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 130,500: —
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	» 3,500: —
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag, högst</i>	» 29,000: —
<hr/>	
<i>Förslagsanslag</i> kronor 163,000: —	

c) under riksstatens åttonde huvudtitel, med utslutande av det under rubriken riks- och landsarkiven uppförda ordinarie bestämda anslaget, 137,805 kronor, uppföra å ordinarie stat under rubriken riksarkivet ett förslagsanslag å 163,000 kronor;

II) till förstärkande av den i staten för riksarkivet uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. anvisa på extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor;

III) med avslag å herr Clasons ovanberörda motion, i vad densamma avser uppförande på ordinarie stat för landsarkivet i Uppsala av en andre arkivariebefattning, uppföra å ordinarie stat under riksstatens åttonde huvudtitel under rubriken landsarkiven ett bestämt anslag å 39,405 kronor;

IV) med avslag å herr Clasons ovanberörda motion, i vad densamma beträffande ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Uppsala skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, anvisa på extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 11,200 kronor, att utgå till arvode åt en amanuens vid vart och ett av landsarkiven i Uppsala, Vadstena och Göteborg med högst 1,800 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t, vad angår vart och ett av dessa belopp, att, om särskilda förhållanden skulle därtill föranleda, bestämma om medlens användande till ersättning åt flera extra biträden vid landsarkivet i fråga, samt till ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Uppsala med högst 2,000 kronor, vid landsarkivet i Lund med högst 2,200 kronor, vid landsarkivet i Göteborg med högst 1,000 kronor och vid landsarkivet i Vadstena med högst 600 kronor.

Stockholm den 6 maj 1921.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *C. J. G. Swartz*, *N. A. Nilsson*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *H. M. Bäckström*, *J. L. Widell*, *O. U. B. Olsson*, *C. G. Ekman*, *O. Bergqvist*, *A. Pers*, *C. P. V. Nilsson* och *J. Nilsson* i Malmö samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *C. R. Jansson* i Falun, *S. Bengtsson* i Norup, *P. Nilsson* i Landeryd, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *S. E. J. Lübeck*, *O. Osberg*, *K. A. Westman*, *J. D. Norman* och *S. J. Karlsson* i Nynäshamn.

Reservation

av herrar *S. H. Kvarnzelius*, *J. Nilsson* i Malmö, *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *C. R. Jansson* i Falun, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud* och *S. J. Karlsson* i Nynäshamn, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen må

I) i anledning av Kungl. Maj:ts ovanberörda förslag och herr Rydén's förenämnda motion

a) bestämma antalet befattningshavare å ordinarie stat för riksarkivet på nedanstående sätt:

Befattningshavare.	Avlöningsgrad.
1 riksarkivarie	A 2
2 arkivråd	B 20
4 förste arkivarier	B 15
4 andre arkivarier	B 13
1 registrator	B 13
2 kanslibiträden, kvinnliga	C 3
1 förste expeditionsvakt	B 3
2 expeditionsvakter	B 1
1 eldare	B 1

b) godkänna följande stat för riksarkivet att tillämpas från och med år 1922:

Stat

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 127,000: —
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	» 3,000: —

Statsutskottets utlåtande Nr 109.

Avlöningar till icke-ordinarie
befattningshavare m. m.,
förslagsanslag, högst . . . . . kronor 22,000: —

Förslagsanslag kronor 152,000: —

c) under riksstatens åttonde huvudtitel, med
uteslutande av det under rubriken riks- och lands-
arkiven uppförda ordinarie bestämda anslaget,
137,805 kronor, uppföra å ordinarie stat under
rubriken riksarkivet ett förslagsanslag å 152,000
kronor;

II) — — —;

III) — — —;

IV) — — —.